

**Аналіз регуляторного впливу
до проєкту наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів
України "Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди,
зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через
порушення природоохоронного законодавства"**

I. Визначення проблеми

Відповідно до частини першої та третьої статті 1 Земельного кодексу України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Відповідно до статті 211 Земельного кодексу України громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства зокрема, за псування сільськогосподарських угідь та інших земель, їх забруднення хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про охорону земель» шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства України про охорону земель, підлягає відшкодуванню в повному обсязі.

Відповідно до абзацу третього пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» міністерства, інші органи виконавчої влади повинні забезпечувати постійний перегляд виданих нормативно-правових актів з метою приведення їх у відповідність з Конституцією та законами України, іншими актами законодавства, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколами до неї, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції та правом Європейського Союзу (acquis EC), а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Під час практичного застосування Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27.10.1997 № 171, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.05.1998 за № 285/2725 (надалі – Методика), виникла необхідність у приведенні її положень у відповідність до вимог Законів України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про державний земельний кадастр», «Про управління відходами», «Про оцінку земель», постанови Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин» та постанови Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 753 «Про внесення

нормативної грошової оцінки земельних ділянок», а також

врегулювання ряду питань, зокрема щодо застосування Методики при визначенні розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, які виявлені в ході проведення слідчих дій правоохоронними органами.

Пунктом 1.1. глави 1 Методики визначено, що методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства розроблена відповідно до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи» та інших нормативно-правових актів.

09.07.2023 набрав чинності Закон України «Про управління відходами», який визначає правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Відповідно до пункту 2 розділу XI Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про управління відходами», з дня набрання ним чинності, Закон України «Про відходи» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 36-37, ст. 242 із наступними змінами) втратив свою чинність.

У зв'язку з чим, виникла неузгодженість деяких термінів та положень Методики відповідно до Закону України «Про управління відходами».

06.07.2022 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок» від 01.07.2022 № 753, яка передбачає, зокрема, що витяг із технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок оформляється і видається автоматично в електронній формі з використанням програмного забезпечення Державного земельного кадастру. Зазначена реалізована цифрова трансформація в Методиці не врахована.

Відповідно до п'ятнадцятої частини статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» при здійсненні заходів державного нагляду (контролю) посадові особи органів державного нагляду (контролю) зобов'язані використовувати виключно уніфіковані форми актів.

Абзацом першим частини шостої статті 7 вказаного Закону визначено, що за результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт.

При цьому в додатках до Методики використовуються назви документів, які не визначенні вказаним Законом.

Пунктом в) частини першої статті 164 Кодексу визначено, що охорона земель включає захист земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів.

Відповідно до статті 35 Закону України «Про охорону земель» власники і землекористувачі, в тому числі орендарі, земельних ділянок при здійсненні господарської діяльності зокрема, зобов'язані дотримуватися вимог земельного та природоохоронного законодавства України, проводити на земельних ділянках господарську діяльність способами, які не завдають шкідливого впливу на стан земель та родючість ґрунтів та уживати заходів щодо запобігання негативному і екологонебезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу.

Нормативи гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також перелік таких речовин, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325. Відповідно до затверджених нормативів - норматив (міліграмів на кілограм ґрунту з урахуванням фону (кларка)) гранично допустимої концентрації для нафти складає – 1000, гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах для земель, що надані під об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств) складає – 1000, а для інших земель гранично допустима концентрація нафтопродуктів у ґрунтах становить 500. У зв'язку з чим, виникла необхідність приведення положень Методики, які визначають небезпечність нафти та нафтопродуктів, у відповідність до зазначеної постанови.

Згідно з пунктами «а» та «б» частини першої статті 91 Кодексу власники земельних ділянок зобов'язані забезпечувати використання їх за цільовим призначенням та дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля, а пунктами «а» та «б» частини першої статті 96 цього Кодексу визначено, що землекористувачі зобов'язані забезпечувати використання землі за цільовим призначенням та за свій рахунок приводити її у попередній стан у разі незаконної зміни її рельєфу, за винятком випадків незаконної зміни рельєфу не власником такої земельної ділянки, дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля.

Частиною п'ятою статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Відповідно до пункту «г» частини першої статті 20² Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить пред'являти претензії про відшкодування збитків і втрат, заподіяних державі в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Пунктом «е» статті 41 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено, що відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є економічним заходом забезпечення охорони навколишнього природного середовища.

Протягом 2019-2023 років за фактами порушення законодавства про використання та охорону земель, виявлених під час здійснення державного нагляду (контролю) відповідно до Методики розраховано та пред'явлено в установленому порядку:

- у 2019 році: 593 претензій на загальну суму 1157424,27 тис. грн;
- у 2020 році: 609 претензій на загальну суму 403783,528 тис. грн;
- у 2021 році: 668 претензій на загальну суму 1797647,824 тис. грн;
- у 2022 році: 155 претензій на загальну суму 77207,499 тис. грн;
- у 2023 році: 147 претензій на загальну суму 32752,033 тис. грн.

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» (зі змінами), відповідно до пункту 1 якої припинено проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», у зв'язку з чим, кількісні показники пред'явлених претензій у 2022 та 2023 році мали низькі показники.

Згідно з пунктом 7 частини третьої статті 29 Бюджетного кодексу України 30 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності надходять до спеціального фонду Державного бюджету України.

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 691 Бюджетного кодексу України 70 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності, в тому числі: до бюджетів місцевого самоврядування (крім бюджетів міст Києва та Севастополя) - 50 відсотків, обласних бюджетів та бюджету Автономної Республіки Крим - 20 відсотків, бюджетів міст Києва та Севастополя - 70 відсотків.

Відповідно до частин п'ятої, шостої статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» розподіл коштів, що надходять до державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі

наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, лісорозведення на землях державної та комунальної форми власності, здійснення лісовпорядкування, викупу земельних ділянок приватної форми власності з метою ведення лісового господарства або створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки.

З огляду на зазначене, з метою вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, приведення положень Методики у відповідність із законодавством, та усунення недоліків, які були виявлені під час її практичного застосування розроблено проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про внесення Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» (далі – проєкт наказу), яким передбачаються зміни до: пунктів 1.1, 1.2 та 1.3 глави 1; термінів визначених у главі 2; абзацу сімнадцятого глави 2; главу 2 доповнено новими абзацами; пунктів 3.1., 3.2., 3.3. глави 3; пунктів 4.1., 4.7. глави 4; пунктів 5.1., 5.3., 5.5., підпункту 5.6.1. пункту 5.6. глави 5; додатків 6, 7, 8, 9, 10 Методики; главу 3 доповнено новим пунктом; додаток 1 викладено в новій редакції та внесено редакційні правки.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання	+	

Дана проблема не може бути розв'язана за допомогою чинних регуляторних актів, оскільки такі регуляторні акти не в повній мірі відповідають вимогам законодавства України, тому проблема потребує вирішення шляхом державного регулювання.

Зазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки здійснення заходів державного нагляду (контролю) відбувається відповідно до вимог встановлених законодавством.

У сучасному законодавстві відсутні регуляторні акти, які б вирішували зазначену проблему.

Позиція щодо відмови від врегулювання цієї проблеми не сприятиме удосконаленню системи державного регулювання в частині здійснення заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання, а тому є неприйнятною.

Єдиним способом вирішення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, є прийняття запропонованого регуляторного акта, що дозволить привести нормативно-правові акти у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання,

відтворення і охорони природних ресурсів у відповідність до законодавства України.

Дія проєкту наказу є обов'язковою та поширюється на фізичних осіб, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання.

II. Цілі державного регулювання

Державне регулювання спрямоване на досягнення таких цілей:

приведення нормативно-правових актів у сфері охорони навколишнього природного середовища у відповідність до законодавства та реалій сучасності;

вдосконалення механізму визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства;

забезпечення реалізації заходів з охорони земель, забезпечення їх раціонального використання та захисту від шкідливого антропогенного впливу;

запобігання порушенням природоохоронного законодавства;

стабільне наповнення державного бюджету;

зменшення ризику корупційних зловживань.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Під час підготовки проєкту наказу було опрацьовано два альтернативні способи досягнення вищезазначених цілей

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Не забезпечує досягнення цілі. Положення Методики не відповідатимуть вимогам законодавства України. Існуюча ситуація залишиться без змін, що сприятиме вчиненню порушень у сфері використання та охорони земель, не забезпеченню охорони земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу, а також наповненню державного бюджету.
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Забезпечує прозоре та неупереджене визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Зменшить кількість правопорушень у сфері використання та охорони земель. Усуває підґрунтя для корупційних зловживань. Сприяє забезпеченню охорони земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу.

Повністю відповідає потребам у вирішенні проблеми.
--

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 1 Прийняття проєкту акта	Приведення положень Методики у відповідність до вимог законодавства України. Вдосконалення механізму визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Збільшення надходжень до державного бюджету за рахунок прозорого та неупередженого нарахування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні, оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	Покращення стану довкілля, зокрема стану земель. Забезпечення екологічної безпеки та створення сприятливого середовища для життєдіяльності людини. Попередження забруднення та засмічення земельних ресурсів.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання*

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію	5230	2241	-	-	7471*

регулювання, одиниць					
----------------------	--	--	--	--	--

Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	70 %	30 %	-	-	100 %
--	------	------	---	---	-------

*Звітні дані Держекоінспекції: кількість проведених перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель. Співвідношення орієнтовне, оскільки за матеріалами звітності відокремити суб'єктів неможливо.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1: Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні оскільки проблема залишається не вирішеною.	Відсутні
Альтернатива 2: Прийняття проекту акта	1. Прозоре та неупереджене визначення шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. 2. Зменшення ризику корупційних зловживань.	Відсутні

Витрати суб'єктів господарювання великого і середнього бізнесу

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1: Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2: Прийняття проекту акта	Усувається різне трактування та визначається єдиний підхід до визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства. Знижується ризик корупційних зловживань.	Відсутні

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1: Збереження діючого способу врегулювання	Відсутні
Альтернатива 2: Прийняття проекту акта	782,068 тис. грн.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

За результатами опрацювання альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання здійснено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей, де:

4 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде);

3 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть);

2 - цілі прийняття регуляторного акта, які можуть бути досягнуті частково (проблема значно зменшиться, деякі важливі та критичні проблеми залишаються невирішеними);

1 - цілі прийняття регуляторного акта, які не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	1	Дана альтернатива оцінена відповідним балом у зв'язку з тим, що у випадку залишення чинного законодавства без змін, це призведе до збільшення порушень вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель через невідповідність положень проєкта акта до чинних нормативних актів. Тому цілі прийняття регуляторного акта не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати).
Альтернатива 2. Прийняття проєкту акта	4	Дана альтернатива оцінена відповідним балом у зв'язку з тим, що прийняття проєкту наказу надасть можливість запобігати порушенням вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель. Тому цілі прийняття регуляторного акта можуть бути досягнуті повною мірою (проблема існувати більше не буде).

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1. Збереження діючого способу врегулювання	Немає	Немає	Положення Методики потребують приведення у відповідність до вимог законодавства України. Механізм визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства потребує вдосконалення. Існує ризик корупційних зловживань та ймовірність ризику нестабільного наповнення державного бюджету.
Альтернатива 2. Прийняття проекту акта	Забезпечення стабільного наповнення державного бюджету	Додаткових фінансових витрат не передбачається.	У разі прийняття акта: для держави –передбачається стабільне наповнення державного бюджету. Для громадян витрати не передбачаються. Для суб'єктів господарювання витрати передбачаються у разі порушення вимог законодавства у сфері використання та охорони земель. Організаційне, матеріально - технічне забезпечення діяльності пов'язаної з визначенням та пред'явленням шкоди здійснюватиметься Державною екологічною інспекцією України та її територіальними та міжрегіональними територіальними органами в межах відповідного бюджетного фінансування

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Збереження діючого способу врегулювання	Причиною відмови від даної альтернативи є те, що вона не сприятиме вирішенню проблеми, поглибить її	відсутні
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Оптимальне рішення, що дасть змогу привести нормативно-правові акти у сфері охорони навколишнього середовища у відповідність до законодавства України та дозволить досягти цілей державного регулювання	відсутні

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Прийняття наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Змін до Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства» дасть можливість привести положення Методики у відповідність до вимог законодавства України, вдосконалити механізм визначення розміру шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, та буде сприяти покращенню стану земель, їх раціональному використанню та захисту від шкідливого антропогенного впливу, а також забезпеченню прав громадян України на безпечне для життя і здоров'я довкілля, гарантованих Конституцією України, а також стабільному наповненню державного бюджету.

Для впровадження цього регуляторного акта необхідно здійснити такі організаційні заходи щодо забезпечення інформування громадськості про вимоги регуляторного акта шляхом оприлюднення його в мережі Інтернет - на офіційних веб-сайтах Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та Державної екологічної інспекції України.

Реалізація регуляторного акту не потребує додаткових фінансових витрат з державного та місцевих бюджетів. Фінансування додаткових повноважень органів влади буде здійснюватися в межах коштів бюджету відповідних розпорядників коштів на відповідний рік. Вплив зовнішніх факторів відсутній.

Механізм процедури здійснення державного нагляду (контролю) за суб'єктами господарювання в частині дотримання ними вимог природоохоронного законодавства залишається незмінним і здійснюється відповідно до законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель» та Земельного кодексу України.

Ступінь ефективності обраних принципів і способів досягнення мети державного регулювання оцінюється як високий, з прийняттям проекту наказу буде забезпечено належний рівень охорони навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, екологічна безпека життєдіяльності людини і природних екосистем.

Механізмом, який забезпечить розв'язання проблематики, є прийняття проекту наказу.

Заходи, які повинні зробити органи влади для впровадження цього регуляторного акту - погодити зазначений проект наказу.

Державна екологічна інспекція України та її територіальні і міжрегіональні територіальні органи забезпечать належне інформування суб'єктів господарювання з проведенням відповідних консультацій та роз'яснювальної роботи.

Суб'єктам господарювання необхідно ознайомитися з актом та дотримуватися положень законодавства.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Для впровадження та виконання вимог регуляторного акта органів державної влади не потрібно додаткових витрат з державного та місцевих бюджетів.

Оцінка можливості впровадження акта та виконання вимог акта суб'єктами господарювання висока.

Реалізація запропонованого акта не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

Досягненням визначених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта удосконалить механізм визначення розмірів шкоди, заподіяної державі внаслідок порушення законодавства про використання та охорону земель.

БЮДЖЕТНІ ВИТРАТИ

на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Визначення розмірів шкоди через забруднення земель нафтопродуктами

Розрахунок здійснювали на прикладі з такими вихідними даними:

Площа забрудненої ділянки 5 000 кв.м;

Забруднююча речовина – нафтопродукти;

Контрольний вміст = 50,0 мг/кг; Глибина просочування - 0,2 м;

Нормативна грошова оцінка забрудненої території за даними земельного кадастру -2,17 грн/м² ;

Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини - 2,5;

Коефіцієнт еколого-господарського значення - 1,0;

Середня концентрація забруднювача в орному шарі ґрунту складає 7823 мг/кг.

Розрахунок згідно чинної методики	Розрахунок після внесення змін до методики
$C_{зр}/C_{ф}=7823/50=156,5$ $K_p = 4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0 = 4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*5000*4,0*4,0*1,0=86\ 800$ грн	$C_{зр}/C_{ф}=7823/50=156,5$ $K_p = 4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0 = 4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*5000*4,0*2,5*1,0=54\ 250$ грн

Результати розрахунків показують, що розмір шкоди встановленої через забруднення земель нафтопродуктами, після внесення відповідних змін до Методики, буде складати на 37,5 % менше в порівнянні з чинною методикою становить.

Визначення розмірів шкоди при забрудненні ґрунту нафтою

Перевірку запропонованого підходу здійснювали на прикладі аварійного викиду на Придніпровському магістральному нафтопроводі з такими вихідними даними:

Площа забрудненої ділянки 200 кв.м;

Забруднююча речовина – нафтопродукти;

Контрольний вміст = 70,0 мг/кг;

Глибина просочування - 0,2 м;

Нормативна грошова оцінка забрудненої території за даними земельного кадастру - 2,17 грн/м² ;

Коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини - 2,5;

Коефіцієнт еколого-господарського значення - 3,5;

Середня концентрація забруднювача у орному шарі ґрунту складає 40 000 мг/кг.

Розрахунок згідно з чинної методики	Розрахунок після внесення змін до методики
$C_{зр}/C_{ф}=40000/70=571$ $K_p=4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0=4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*200*4,0*4,0*3,5=12\ 152$ грн	$C_{зр}/C_{ф}=40000/70=571$ $K_p=4,0$ $K_z = 4,0 \times 1,0=4,0$ $P_{ш}=0,5*2,17*200*4,0*2,5*3,5=7\ 595$ грн

Результати розрахунків показують, що розмір шкоди встановленої через забруднення земель нафтою, після внесення відповідних змін до Методики, буде складати на 37,5 % менше в порівнянні з чинною методикою.

За кількість суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва умовно прийнято кількість встановлених випадків забруднення суб'єктами господарювання земель нафтою та нафтопродуктами. На виконання доручення Держекоінспекції територіальні та міжрегіональні територіальні органи прозвітували, що у 2021 році встановлено 68 випадків забруднення суб'єктами господарювання земель нафтою та нафтопродуктами та розраховано шкоду на суму 1 251, 320 тис. грн.

У разі затвердження змін до Методики, сума розрахованої шкоди за забруднення земель суб'єктами господарювання нафтою та нафтопродуктами буде складати на 37,5 % нижче.

**В середньому на одного суб'єкта господарювання – 11,501 тис. грн.*

Порядковий номер	Витрати	За перший рік
1	Витрати на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо, гривень	відсутні
2	Податки та збори (зміна розміру податків/зборів, виникнення необхідності у сплаті податків/зборів), гривень	відсутні
3	Витрати, пов'язані із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам, гривень	відсутні
4	Витрати, пов'язані з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/ приписів тощо), гривень	11,501 тис. грн*
5	Витрати на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо), гривень	відсутні
6	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо), гривень	відсутні
7	Витрати, пов'язані із наймом додаткового персоналу, гривень	відсутні
8	Інше (заповнення форми заяви, підготовка пакету документів), гривень:	відсутні
9	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8), гривень	11,501 тис. грн*
10	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	68
11	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 9 x рядок 10), гривень	782,068 тис. грн

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Регуляторний акт запроваджується на необмежувальний строк.

Зміна строку дії регуляторного акта можлива в разі зміни міжнародно-правових актів чи законодавчих актів України на вимогах яких розроблено цей проєкт регуляторного акту.

Термін набрання чинності регуляторним актом - з дня його опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія акта;
2. Розмір надходження до державних та місцевих бюджетів, пов'язаних із дією акта - не прогнозується;
3. Розмір коштів і часу, що витратимуться суб'єктами господарювання, пов'язаними з дією акта - низький;
4. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання та фізичних осіб з основних положень акта - високий рівень (проєкт акта оприлюднено на офіційних веб-сайтах Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та Державної екологічної інспекції України).

Виходячи з цілей державного регулювання, для визначення результативності акта обрано такі показники:

- кількість порушень вимог природоохоронного законодавства у сфері використання та охорони земель;
- кількість претензій пред'явлених суб'єктам господарювання на відшкодування шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства;
- сума пред'явленої шкоди;
- сума відшкодованої шкоди.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися Державною екологічною інспекцією України.

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватися через 1 рік після набрання чинності цим актом шляхом аналізу статистичних даних.

Повторне відстеження планується здійснити через 2 роки після набрання чинності регуляторного акта, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження. У разі виявлення нерегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта, ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін.

Періодичне відстеження здійснюється раз на кожні три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються зі значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

Відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта проводитиметься шляхом аналізу звітності про результати державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Метод проведення відстеження результативності регуляторного акта - статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності регуляторного акта - статистичний.

Виконавець – Державна екологічна інспекція України.

**Т.в.о. Голови Державної екологічної
інспекції України**

Ігор ЗУБОВИЧ

«_____»_____2025 р.